

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia 2023 r. w Warszawie
sprawy W. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

z udziałem L. S. (1)

na skutek odwołania W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 1 lipca 2022 r. numer (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że W. P. jako pracownik u płatnika składek L. S. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 lutego 2022 r. do 30 czerwca 2022 r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz odwołującej W. P. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W. P. w dniu 25 lipca 2022r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 1 lipca 2022r., nr (...), stwierdzającej, że jako pracownik u płatnika składek (...) (...) (...) L. S. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lutego 2022r. Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniom od ww. daty oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów procesu według norm prawem przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzuciła:

1. naruszenie art. 83 k.c. w zw. z art. 22 § 1 i art. 300 k.p. poprzez bezpodstawne uznanie, że umowa o pracę podpisana w dniu 1 lutego 2022r. została zawarta dla pozorów;

2. naruszenie art. 6 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez bezpodstawne uznanie, że umowa o pracę zawarta w dniu 1 lutego 2022r. nie stanowi tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych;

3. dokonanie błędnych ustaleń faktycznych oraz wyciągnięcie z nich niespójnych i nielogicznych wniosków.

Uzasadniając odwołanie, ubezpieczona wskazała, że faktycznie podjęła pracę, do której była zobowiązana i ją świadczyła. Praca była świadczona w miejscu wskazanym przez pracodawcę i zgodnie z postanowieniami umowy o pracę. Organ rentowy bezzasadnie podważył wartość dowodu z zeznań świadków, którzy potwierdzili wykonywanie pracy przez ubezpieczoną (odwołanie z dnia 20 lipca 2022r., k. 3-9 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko, organ rentowy wskazał, że w okolicznościach niniejszej sprawy, tj. przy krótkim okresie zatrudnienia oraz szybkim skorzystaniu z zasiłku chorobowego, zgłoszenie W. P. do ubezpieczeń miało na celu wyłącznie umożliwienie jej skorzystania ze świadczeń finansowych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Organ rentowy wskazał dalej, że fakt zatrudnienia przez płatnika składek członka rodziny (córkę) nie przesądza a priori o nieważności umowy o pracę, niemniej jednak okoliczności dotyczące nawiązania tego stosunku prawnego powinny być oceniane z dużo większą ostrożnością niż w przypadku osób obcych, niespokrewnionych ze sobą. Zgodnie z danymi zewidencjowanymi w systemie informatycznym, płatnik zgłosił W. P. do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 lutego 2022r. Ubezpieczona w krótkim czasie od dokonania zgłoszenia, tj. od 10 marca 2022r., stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży. Płatnik w związku z nieobecnością ubezpieczonej nie zatrudnił innego pracownika (także na zastępstwo), mimo że zatrudnienie ubezpieczonej motywował zwiększającą się liczbą zamówień w okresie świątecznym, tylko sam przejął wykonywane przez nią obowiązki. Zdaniem organu rentowego, trudno zatem przyjąć, aby potrzeba zatrudnienia po stronie płatnika istniała przez jeden miesiąc i to przed skorzystaniem przez ubezpieczoną z zasiłku chorobowego w związku z ciążą, a po powstaniu niezdolności do pracy ustała.

W ocenie organu rentowego, całościowa ocena powyższych okoliczności prowadzi do wniosku, że zarówno płatnik, jak i ubezpieczona nie byli zainteresowani realizowaniem stosunku pracy o treści wynikającej z zawartej umowy na warunkach określonych art. 22 § 1 k.p. Rzeczywistą intencją było sfinansowanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego, brak było bowiem racjonalnej i ekonomicznej potrzeby zatrudnienia W. P. po stronie płatnika (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 sierpnia 2022r., k. 13-14 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek L. S. (1) w okresie od 1 czerwca 1995r. do 30 czerwca 2022r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) (...) (...) L. S. (1) (wydruk z (...) akta organu rentowego). Przedmiotem działalności był wypiek ciast domowych. Od momentu jej rozpoczęcia L. S. (1) borykał się z rotacją i brakiem pracowników i wciąż ich poszukiwał. Poszukiwania były o tyle trudne, że w okolicy miejsca, gdzie była prowadzona działalność, znajduje się wiele firm, które również zajmują się wypiekami wyrobów cukierniczych i także potrzebują, i poszukują osób do pracy. Płatnik składek i jego małżonka, pomagająca mu tylko w sprawach biurowych z uwagi na stan zdrowia, nieustannie umieszczali ogłoszenia o poszukiwaniu pracowników, a także prowadzili poszukiwania wśród osób znajomych. Myśleli również o zatrudnieniu Ukraińców, ale brak było osób chętnych do podjęcia pracy. W lutym 2022r. u płatnika składek na podstawie umowy o pracę pracowały dwie osoby - M. W. (1/4 etatu) oraz I. B. (pełny etat, zatrudniona od listopada 2021r.). Prace I. B. polegały na produkcji ciast i wyrobów cukierniczych i były wykonywane od poniedziałku do piątku od 8.00 do 17.00 – 18.00. Natomiast M. W. zajmowała się sprzątaniami, głównie po zakończeniu produkcji, a czasem, w przypadku natłoku pracy, także pomagała podczas produkcji. Prace wykonywała w wybrane dni, w wymiarze odpowiadającym 1/4 etatu (ogłoszenia o poszukiwaniu pracownika, k. 37-38 a.s.; zeznania świadka L. S. (2), k. 39-40 a.s.; zeznania L. S. (1), k. 41 verte a.s.; zeznania świadka M. W., k. 40 verte a.s., zeznania świadka I. B., k. 40 verte - 51 a.s.).

W. P. jest córką L. S. (1) (bezsporne). Sporadycznie pomagała ojcu w przypadku zwiększonej liczby zamówień. W 2021r., z uwagi na konieczność dojazdów do W. i narodziny dzieci, złożyła wypowiedzenie umowy w dotychczasowej pracy i od 12 kwietnia 2021r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników (decyzja o podleganiu społecznemu

rolników z 26 kwietnia 2021r., k. 10 a.s.). W związku z brakiem pracowników i dużą ilością pracy w okresie okołoswiątecznym, L. S. (1) zdecydował się na zatrudnienie córki. W. P. znała specyfikę prac wykonywanych w firmie, a poza tym, dzięki temu mogła pracować w okolicy miejsca swego zamieszkania (zeznania L. S. (2), k. 39 a.s., zeznania L. S. (1), k. 41v. a.s.).

W dniu 1 lutego 2022r. L. S. (1) i W. P. podpisali umowę o pracę, na podstawie której ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku pomoc cukiernika, na czas nieokreślony od 1 lutego 2022r., w pełnym wymiarze czasu pracy oraz za wynagrodzeniem w wysokości 3.010,00 zł brutto (umowa o pracę z dnia 1 lutego 2022r. - akta organu rentowego). W dniu 2 lutego 2022r. W. P. odbyła instruktaż ogólny BHP oraz instruktaż stanowiskowy, natomiast w dniu 1 lutego 2022r. uzyskała orzeczenie lekarskie potwierdzające jej zdolność do pracy (karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP; orzeczenie lekarskie z dnia 1 lutego 2022r. – akta organu rentowego).

W okresie zatrudnienia u płatnika składek W. P. zajmowała się m.in. smarowaniem blach, wybijaniem jajek, rozrabianiem ciast, nakładaniem ciasta do blach, wyklepywaniem blach, przynoszeniem towaru, mieleniem maku, obieraniem owoców, dekorowaniem ciast, jak również sprzątała miejsce pracy i zmywała. Pracę wykonywała w siedziby firmy pod adresem N., ul. (...), od poniedziałku do czwartku od godz. 8.00 do godz. 17.00-18.00, w zależności od ilości zamówień. Nadzór nad pracą ubezpieczonej sprawował L. S. (1) lub pracownica I. B., która najdłużej pracowała w firmie. To oni wydawali ubezpieczonej polecenia, wskazywali prace, jakie powinna wykonać. Wynagrodzenie było wypłacane w gotówce, podobnie jak i pozostałym osobom zatrudnianym przez płatnika składek (listy płac za okres od lutego do kwietnia 2022r. - akta organu rentowego; zeznania świadka L. S. (2), k. 39-40 a.s.; zeznania L. S. (1), k. 41 verte a.s.; zeznania świadka M. W., k. 40 verte a.s., zeznania świadka I. B., k. 40 verte - 51 a.s. zeznania W. P., k. 41 a.s.).

R. K. prowadzi biuro księgowe i świadczył usługi w tym zakresie dla płatnika składek. W dacie zatrudnienia ubezpieczonej L. S. (1) przekazał R. K. umowę o pracę zawartą z ubezpieczoną oraz kwestionariusz. Z powodu zachorowania na COVID-19 R. K. zgłosił W. P. do ubezpieczeń społecznych około 20 lutego 2021r. Dokument ZUS ZUA wpłynął do ZUS w dacie 22 lutego 2022r. (zeznania świadka R. K., k. 39 verte a.s.).

W dniu 25 stycznia 2022r. ubezpieczona odbyła wizytę ginekologiczną, podczas której w trakcie badania USG TV wykluczono ciążę (zaświadczenie lekarskie z dnia 20 grudnia 2022r., k. 36 a.s.). Dopiero w późniejszym czasie ciąża została potwierdzona. Od dnia 10 marca 2022r. powstała niezdolność ubezpieczonej do pracy (bezsporne). Płatnik składek, w związku z brakiem osób zainteresowanych pracą, którą wykonywała ubezpieczona, w okresie jej nieobecności w pracy, sam przejął obowiązki związane z pomocą przy wypieku ciast. W tym czasie piętrzyły się problemy związane z brakiem możliwości wywiązywania się z zobowiązań, a ponadto nieustannie płatnik składek miał problemy z zatrudnieniem pracowników. Z tego powodu w dniu 30 czerwca 2022r. zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej i w dniu 1 lipca 2022r. wpis w CEIDG został wykreślony (zeznania świadka L. S. (2), k. 39-40 a.s.; zeznania L. S. (1), k. 41 verte a.s.; zeznania świadka M. W., k. 40 verte a.s.; zeznania świadka I. B., k. 40 verte - 51 a.s.; zeznania W. P., k. 41 a.s.).

Pismem z dnia 13 maja 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił strony o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie ustalenia okresu podlegania przez W. P. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i podstaw wymiaru składek na te ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez płatnika składek (...) (...) L. S. (1) (zawiadomienia o wszczęciu postępowania z dnia 13 maja 2022r. - akta organu rentowego).

Po przeprowadzeniu postępowania Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 1 lipca 2022r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że W. P. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) (...) (...) L. S. (1) od 1 lutego 2022r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na ustalenia dokonane w toku postępowania wyjaśniającego, a przede wszystkim na brak dowodów potwierdzających wykonywanie zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, a także wskazał, że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych nastąpiło na krótko przed powstaniem niezdolności do pracy, a poza tym W. P. nie miała ochrony ubezpieczeniowej z jakiegokolwiek innego tytułu przed zgłoszeniem przez płatnika

składek. To wskazuje, że dokonanie zgłoszenia jej osoby do ubezpieczeń miało na celu wyłącznie uzyskanie prawa do świadczeń, a nie faktyczne wykonywanie zatrudnienia. Nadto, organ rentowy podkreślił, że zeznania świadków są bardzo lakoniczne (decyzja ZUS z dnia 1 lipca 2022r. - akta organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które z uwagi na brak zastrzeżeń stron, zostały ocenione jako wiarygodne. Ponadto podstawę ustaleń faktycznych stanowiły zeznania świadków: R. K., L. S. (2), M. W. i I. B. oraz ubezpieczonej i płatnika składek. Zdaniem Sądu, cechuje je spójność, a poza tym okoliczności w sprawie istotne, w zeznaniach wymienionych świadków i stron, zostały przedstawione w jednakowy sposób. Świadkowie L. S. (2), I. B. i M. W. potwierdzili okoliczność, że W. P. od 1 lutego 2022r. wykonywała dla L. S. (1) pracę w charakterze pomocy cukiernika. Na taki charakter pracy ubezpieczonej, okres jej świadczenia od 1 lutego 2022r. oraz zakres obowiązków wskazały również strony. Natomiast świadek R. K. opisał okoliczności towarzyszące zgłoszeniu W. P. do ubezpieczeń społecznych po terminie, potwierdzając tym samym, że to nie z winy stron stosunku pracy, ale właśnie świadka doszło do spóźnionego zgłoszenia.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu, nie było podstaw, aby zeznania świadków oraz ubezpieczonej i płatnika składek ocenić jako niewiarygodne. Relacja przedstawiona przez wskazane osoby jest spójna, a poza tym zwraca uwagę, że świadkowie R. K., M. W. i I. B. to osoby obce dla stron stosunku pracy, które w dacie składania zeznań przed Sądem nie były już nawet zawodowo związane z L. S. (1), który z dniem 30 czerwca 2022r. zakończył działalność gospodarczą. Wobec powyższego osobom tym nie można przypisać celowości czy też interesu w składaniu zeznań korzystanych dla W. P. i L. S. (1). Ich zeznania są wiarygodne, podobne jak takie same w swej treści zeznania świadka L. S. (2) oraz zeznania stron.

Analizując potrzebę uwzględnienia wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ginekologii i biegłego sądowego lekarza medycyny pracy, a także wniosku o zobowiązanie W. P. do przedłożenia oryginału karty ciąży, Sąd miał na względzie, że okoliczności, dotyczące stanu zdrowia ubezpieczonej w chwili nawiązania stosunku pracy oraz tego, czy w dniu 1 lutego 2022r. była zdolna do podjęcia i wykonywania pracy zgodnie z powierzonymi obowiązkami, zostały dostatecznie wyjaśnione w toku postępowania. Ubezpieczona już w postępowaniu przed organem rentowym przedstawiła orzeczenie lekarskie o zdolności do podjęcia pracy u płatnika składek z dnia 1 lutego 2022r., którego ZUS nie kwestionował, natomiast podczas rozprawy w dniu 12 stycznia 2023r. złożyła zaświadczenie lekarskie, z którego wynika, że podczas badania USG przeprowadzonego w dniu 25 stycznia 2022r. został wykluczony stan ciąży. Z tego względu wnioski organu rentowego, o których mowa, zostały ocenione jako bezzasadne. Ich przeprowadzenie powodowałoby tylko zwłokę w postępowaniu, szczególnie że spór w niniejszej sprawie dotyczył jedynie kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym. W tego typu sprawach wymagane jest ustalenie, czy praca danej osoby spełniała przesłanki wynikające z art. 22 k.p. i czy faktycznie była realizowana. Sąd postanowił więc o pominięciu wskazanych wniosków, stosując art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c. (k. 41 a.s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. P. podlegało uwzględnieniu.

Przed przystąpieniem do analizy okoliczności, jakie zaistniały w rozpatrywanej sprawie, tytułem wstępu wskazać należy, że zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym reguluje ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022r., poz. 1009 – dalej u.s.u.s.). Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Na podstawie ww. ustawy, tj. w myśl art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, pracownicy podlegają również ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu. Objęcie ubezpieczeniem z tytułu zatrudnienia, zgodnie z art. 13 pkt 1 u.s.u.s., następuje od dnia nawiązania stosunku pracy do jego ustania. Sam stosunek pracy i definicję pracownika określa ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2020r., poz. 1320 – dalej k.p.). Zgodnie z art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tego stosunku

jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia, czy zaistniały podstawy do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W przedmiotowej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych ocenił, że zawarcie przez W. P. umowy o pracę z płatnikiem składek oraz zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od 1 lutego 2022r. nosiło znamiona świadomego i zorganizowanego działania, którego celem było uzyskanie w sposób nieuprawniony świadczeń z ubezpieczenia społecznego, co w konsekwencji czyni powyższe czynności nieważnymi w rozumieniu art. 58 § 2 k.c.

Jak wynika z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Przy czym należy odróżnić nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327).

Powołanie się na przepis art. 58 § 2 k.c. z uwagi na wystąpienie celu obliczonego na naruszenie zasad współżycia społecznego, możliwe jest wyjątkowo. Tylko w przypadku uznania, że zawarta umowa o pracę nie była faktycznie wykonywana przez strony, istnieje możliwość oceny w płaszczyźnie zgodności jej celu z zasadami współżycia społecznego. Nie można natomiast przyjąć, że jeżeli stronom umowy o pracę przyświeca cel w postaci chęci uzyskania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, to czynność prawna jest nieważna z mocy art. 58 § 2 k.c. Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy również o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak i inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak chociażby chęć uzyskania środków utrzymania (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 maja 2018r., III AUa 858/17).

Zdaniem Sądu Okręgowego, wobec dokonanych w sprawie ustaleń, nie można zaaprobować stanowiska, by zgłoszenie W. P. do ubezpieczeń społecznych nosiło znamiona świadomego i zamierzonego działania, którego celem było uzyskanie w sposób nieuprawniony świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Organ rentowy nie wskazał, jakie w jego ocenie, zasady współżycia społecznego zostały w sprawie naruszone. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji nie ma argumentów, które można byłoby uznać za wystarczające do sformułowania takiego twierdzenia, szczególnie, że ubezpieczona zawierając umowę o pracę nie była jeszcze w ciąży. Potwierdzają to nie tylko zeznania stron, ale także

zaświadczenie lekarskie, z którego wynika, że w dniu 25 stycznia 2022r. ubezpieczona odbyła wizytę ginekologiczną, podczas której w trakcie badania USG TV wykluczono ciążę. Brak jest zatem podstaw, aby uznać, że 5 dni po odbyciu tego badania i wizyty lekarskiej u ginekologa, podpisując umowę o pracę w dniu 1 lutego 2022r., wiedziała już o ciąży. Poza tym, wbrew twierdzeniom organu rentowego, zauważyć należy, że od 12 kwietnia 2021r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, miała zatem inny tytuł ubezpieczenia, nie musiała go więc poszukiwać w związku ze zbliżającym się macierzyństwem.

Dodatkowo należy wskazać, że umowa o pracę nie była pozorna, bo faktycznie była realizowana, co potwierdził zgromadzony materiał dowodowy, a w szczególności zeznania świadków i stron. Co prawda, zdaniem organu rentowego, brak było dowodów wystarczających dla przyjęcia faktycznej realizacji stosunku pracy, jednak Sąd po przesłuchaniu świadków oraz odebraniu zeznań od stron, takiego stanowiska nie zaaprobował. Zakład wskazał, że zeznania świadków M. W. i I. B. złożone przed organem rentowym są lakoniczne, jednakże nie doprecyzował, jakie szczegóły nie znalazły się w zeznaniach, by można było uznać, że umowa o pracę była przez ubezpieczoną realizowana. Ponadto Sąd zauważa, że trudno wymagać od świadków szerszej wiedzy niż ta, którą przekazali, gdyż prace, które realizowała tak ubezpieczona, jak i świadkowie, to raczej nieskomplikowane prace, wiążące się z wysiłkiem o charakterze fizycznym, których wytworem czy też częścią składową, nie było nic, co przebiegałoby formę np. dokumentów. Ani świadkowie, ani ubezpieczona takich nie tworzyli, ani nie podpisywali, wobec tego ich zeznania nie były szerokie. Wynika z nich jednak, w jakim okresie ubezpieczona pracowała, a także w jakie dni i w jakich godzinach oraz jaki rodzaj czynności realizowała. Było to m.in. smarowanie blach, wybijanie jajek, rozrabianie ciast, nakładanie ciasta na blachy, wyklepywanie blach, przynoszenie towaru, dekorowanie ciast, sprząatanie miejsca pracy, zmywanie, a więc typowe prace realizowane w cukierni, podczas produkcji ciast i innych wyrobów cukierniczych.

O pozorności umowy o pracę nie może być mowy również i z tej przyczyny, że zaistniały te elementy, na które wskazuje art. 22 § 1 k.p., a mianowicie praca była wykonywana odpłatnie, a także w miejscu i w czasie wskazanym przez pracodawcę oraz pod jego kierownictwem. Nadzór nad pracą ubezpieczonej sprawował L. S. (1) lub pracownica I. B., która najdłużej pracowała w firmie. Oni wydawali W. P. polecenia dotyczące wykonywanej pracy. Element podporządkowania, o którym była mowa, występował również jeśli chodzi o świadczenie pracy w miejscu wskazanym przez pracodawcę. Ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz płatnika składek w siedziby firmy – N., ul. (...), od poniedziałku do czwartku od godz. 8.00 do godz. 17.00-18.00, w zależności od ilości zamówień.

Na akceptację nie zasługiwał zarzut organu rentowego, że płatnik składek nie posiadał realnej potrzeby zatrudnienia pracownika, co w ocenie organu rentowego potwierdza okoliczność, że na miejsce ubezpieczonej nie została zatrudniona inna osoba. Wskazać należy, że w związku z brakiem chętnych na zajmowane przez ubezpieczoną stanowisko, płatnik składek w okresie nieobecności W. P. w pracy sam przejął jej obowiązki. Ostatecznie jednak, czego organ rentowy w ogóle nie wziął pod uwagę, z powodu braków personalnych i braku możliwości wywiązywania się z zobowiązań, w dniu 30 czerwca 2022r. zakończył działalność gospodarczą i umowa z ubezpieczoną została rozwiązana.

W ocenie Sądu, działanie płatnika składek, polegające na zatrudnieniu pracownika na stanowisku pomoc cukiernika, miało uzasadnione podstawy i wobec tego zostało uznane za racjonalne z punktu widzenia wsparcia działalności. Na potrzebę zatrudnienia pracownika w firmie wskazała świadek I. B., która pracowała dla płatnika od listopada 2021r. Wyjaśniła podczas składania zeznań, że ma wiedzę o tym, że płatnik potrzebował, aby zatrudnić pracownika i poszukiwał osoby obcej, lecz ostatecznie ze wskazanych już przyczyn zatrudnił swoją córkę. Świadek podkreśliła również, że okres między Świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocą, to czas wzmożonej pracy.

Uwzględniając wskazane okoliczności, Sąd ocenił, że organ rentowy, stwierdzając nieważność oświadczeń stron umowy o pracę, dokonał pobieżnej analizy materiału dowodowego, a poza tym oparł się wyłącznie na domniemaniach i powiązaniach jedynie dwóch faktów – zawarcia umowy o pracę i niezdolności pracownika do pracy oraz pokrewieństwa ubezpieczonej i płatnika składek. Organ rentowy pominął natomiast wskazane wyżej okoliczności, a także dopełnienie przez strony stosunku pracy formalności, jakie wiążą się z zawarciem umowy o pracę. Przed podjęciem pracy ubezpieczona została przeszkolona w zakresie BHP, a następnie została zawarta umowa o pracę.

Ponadto ubezpieczona uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy na stanowisku pomoc cukiernika, które zostało wydane w dniu 1 lutego 2022r., zanim dowiedziała się o ciąży.

W rozpatrywanej sprawie niemalże pierwszoplanowa była dla organu rentowego niezdolność do pracy ubezpieczonej w związku z ciążą, powstała w niedługim czasie po zawarciu umowy o pracę. W tym miejscu przypomnieć należy, że zgodnie z jednomyślnym orzecznictwem Sądu Najwyższego, chęć uzyskania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym jest zgodna z prawem i zasadami współzycia społecznego. Dlatego nie można przyjąć, że jeżeli stronom umowy o pracę przyświeca taki właśnie cel, to czynność prawna jest nieważna z mocy art. 58 § 1 lub 2 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012r., I UK 265/11, LEX nr 1169836). Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia również nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 stycznia 2005r., II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235; z 5 października 2005r., I UK 32/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 249; z 28 kwietnia 2005r., I UK 236/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28; z 11 stycznia 2006r., II UK 51/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 366, z 22 czerwca 2015r., I UK 367/14, niepublikowany).

Odnosząc się do argumentacji organu rentowego przedstawionej w treści zaskarżonej decyzji i w odpowiedzi na odwołanie, a dotyczącej spóźnionego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, należy podkreślić, że Sąd miał na względzie, że fakt zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z przekroczeniem terminu jest naruszeniem obowiązków płatnika składek. W konsekwencji płatnik ponosi z tego tytułu odpowiedzialność. Natomiast fakt ten w żadnej mierze nie wpływa negatywnie na podleganie z mocy prawa ubezpieczeniom społecznym przez pracownika, który pracę podjął i wykonywał, co w przedmiotowej sprawie zostało ustalone na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 maja 2016 r., sygn. akt III AUa 1467/15). Zwraca uwagę także i to, że usługi księgowe dla płatnika składek świadczył R. K.. Składając zeznania, potwierdził, że L. S. (1) bezpośrednio po zawarciu umowy o pracę z ubezpieczoną przekazał mu wszystkie dokumenty, m.in. kwestionariusz i umowę o pracę. Zgłoszenie ubezpieczonej do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z uchybieniem terminu było spowodowane wyłącznie przez świadka, a wynikało z zachorowania na (...)19.

Konkludując, w rozpatrywanej sprawie ustalone przez Sąd okoliczności, które zostały omówione, nie wskazują, by działania stron były naganne oraz by argumentacja organu rentowego stanowiąca podstawę do wydania zaskarżonej decyzji, była zasadna. Zdaniem Sądu, nie ma znaczenia okoliczność, że strony są spokrewnione, bowiem ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż realizowały podpisaną umowę. W związku z powyższym, nie może być mowy o nieważności umowy o pracę.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., należało zmienić zaskarżoną decyzję poprzez przyjęcie, że W. P. jako pracownik płatnika składek L. S. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 1 lutego 2022r. do 30 czerwca 2022r.

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz W. P. kwotę 180,00 zł. Wskazana kwota, stanowiąca stawkę minimalną, została ustalona na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804 ze zm.) i została zasądzona w związku z tym, że pełnomocnik reprezentujący ubezpieczoną na rozprawie w dniu 12 stycznia 2023r. wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 41 verte a.s.).